

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

5.2. sz. melléklete: Tartalmi kivonat (absztrakt)

A réti széna előkészítésének hatása a lovak takarmányfelvételére és a rágási aktivitásra

Deli Alexa

Lótenyésztő, lovassport szervező agrármérnök Bsc, nappali

Állattenyésztési Tudományok Intézet

Belső témavezető: Dr. Tóthi Róbert, egyetemi docens, MATE KC ÉTI GÁT

Külső témavezető: Szeli Nóra Katalin, tudományos segédmunkatárs, MATE KC ÉTI GÁT

A mai modern lótartás nagy kihívása a természetközeli takarmányozás megvalósítása. Az intenzív lótartási rendszerekben a lovak a nap nagy részét bokszban töltik, miközben a kiadagolt szálás és abraktakarmány elfogyasztása nem tölti ki az egész napjukat. A széna etetéssel járó fő problémát, a porosodást lehet a víz segítségével kezelni, de ezeknek a módszereknek is megvannak a hátrányai.

A megfelelő rágási mechanizmus és aktivitás kulcsfontosságú szerepet tölt be a ló egészséges emésztésének működésében. A ló csak a rágómozdulatok révén képes nyálat termelni, a takarmányt pedig csak a megfelelő mértékű összeaprítás után tudja jól megemészteni a gyomorban. A takarmányfelvétel elnyújtása, az evés lassítása szintén a ló egészségének érdeke, mind az emésztési problémák megelőzése, mind a mentális egészség szempontjából. Néhány kutatás született ebben a témában, a legtöbben különböző takarmányféleségeket hasonlítottak össze, illetve a lovak rágási sajátosságait vetették össze más gazdasági állatokéval. A legtöbb vizsgálatban vagy speciális kötőfék, vagy szoftverrel egybekötött kamera segítségével számolták meg a rágómozdulatok számát. Vízzel kezelt széna rágási paraméterekre gyakorolt hatását egyedül Glatter és munkatársai (2021) tanulmányozták.

Vizsgálatom célja annak a megállapítása volt, hogy a széna vízzel lelocsolása és vízben való 10 perces áztatása hogyan befolyásolja a rágási aktivitást, a takarmányfelvétel idejét és a széna kémiai összetételét a kezeletlen (száraz) szénához képest. A tanulmányomban két

különböző lófajtát, a gidránt és fjord pónit hasonlítottam össze az említett paraméterek szempontjából. A kísérletemhez egy általam kidolgozott, kamerás megfigyelési módszert alkalmaztam.

A 7 hetes kísérlet alatt 3 gidrán és 3 fjord póni vizsgálatára került sor 2024 őszén. Ezt megelőzőleg nyáron egy előkísérlet során a saját lovaimon tapasztaltam ki a kamerás megfigyelés és a széna áztatás módszerét, az éles kísérlet első hete pedig szintén egy próbahét volt. A kísérletben minden lóval minden típusú szénát (kezeletlen, vizezett, áztatott) háromszor vizsgáltam, így 54 adat született. Minden teszt után lemértem az adott egyed által meghagyott, maradék széna tömegét, így megállapítottam az elfogyasztott széna mennyiségét. Az összes tesztről teljes videófelvétel készült, amit utólag a BORIS nevezetű etológiai programmal elemeztem. Az elemzés során megállapítottam az elvégzett rágómozdulatok számát és az evés időtartamát. A felhasznált szénából mintákat vettem és bevizsgáltattam laboratóriumban, így megkaptam a széna kémiai összetételét. Ezekből az adatokból számoltam ki négy rágási paramétert: a rágási gyakoriságot, a rágási intenzitást, a takarmányfelvételi időt és a fogyasztási rátát.

Az elvégzett vizsgálat alapján arra a következtetésre jutottam, hogy míg a vizezés csak a poros széna problémáját oldja meg, az áztatás azonban ténylegesen pozitív hatást gyakorol a takarmányfelvételre és a rágási aktivitásra. Az áztatott szénát nagyobb intenzitással, több rágómozdulattal, és több idő alatt fogyasztják el. Bár a kezelés elvégzésének munka és odafigyelés igénye hátráltató tényező, a lovak egészsége szempontjából ajánlott megfontolni az alkalmazását. A lófajták közötti különbségek is megfigyelhetők voltak: a kisebb testméretű pónik az egységnyi takarmányt több rágómozdulattal, nagyobb intenzitással, több ideig fogyasztották. A ló fajtáját (testfelépítését) tehát érdemes lehet figyelembe venni a takarmányozási stratégiák kialakításakor.

A kamerával történő, de videófelvételtől szabad szemmel elvégzett megfigyelési módszer kiválthatja a speciális szenzorok és szoftverek használatát az ilyen fajta vizsgálatok esetében, azokkal szemben költséghatékonyabbnak bizonyul. A pontosságot tekintve egyértelműen a szenzorok vannak az első helyen, ugyanakkor ebből a szempontból ez az átmeneti módszer hatékonyabb lehet a valós időben történő, ember által végzett megfigyeléssel szemben.